

ELEKTRONISCHE INFORMATIEVOORZIENING VOOR GEMEENTEAMBTENAREN

De digitale milieu-ambtenaar

De milieuregeling verandert snel en op papier is dat moeilijk bij te houden. Elektronisch kan dat wel. In het verschiet ligt een reeks digitale producten waarmee het gemeentelijke milieubeleid slagvaardiger kan worden uitgevoerd.

De werkomgeving van de milieu-ambtenaar wordt steeds digitaler, nog afgezien van de ontwikkeling in de kantoorautomatisering. Een gemiddelde gemeente heeft een reeks systemen tot haar beschikking voor zaken als jurisprudentie, vergunningvoorschriften en de bepaling van milieu-invloeden in de omgeving (zie de tabel; het is interessant te vermelden dat dit een voorspelling uit 1991 is, die inderdaad grotendeels is uitgekomen). De belangrijkste ontwikkeling is dat het milieu-registratiesysteem vaak een integraal onderdeel uitmaakt van een vast-goedsysteem, gekoppeld aan een geografisch informatiesysteem.

Redenen voor vernieuwing

Sommige ontwikkelingen gaan veel verder. De belangrijkste redenen voor vernieuwingen zijn:

- De huidige papieren informatievoorziening rond wet- en regelgeving is te snel verouderd en voldoet niet aan de behoefte aan actuele

informatie op ieder moment. 'Iedere burger wordt geacht de wet te kennen' is zelfs voor een gemeente als bevoegd gezag een vrijwel ondoenlijke eis.

- Ook cd-romservices met jurisprudentie en wet- en regelgeving hebben nog een te lage actualisatiegraad om actuele informatie te bieden.
- Er komt steeds meer behoefte om met vakgenoten te communiceren over aanpakken, vragen en problemen.
- Met de huidige snelheid in penetratie van Internet en GemNet is een heel ander tijdperk ingetreden met interactieve en andere mogelijkheden.
- In het kader van verdere kwaliteitsborging, ook bij overheden, is het beschikken over actuele en binnen de organisatie voor gebruik geautoriseerde voorschriften voor vergunningverlening en handhaving een vereiste.

Elektronisch bezorgen van voorschriften

Dit artikel is gebaseerd op een onderzoek dat DHV Milieu & Infrastructuur BV heeft verricht in opdracht van het ministerie van VROM. Onderzocht is op welke wijze de actuele informatie van en rond de AmvB's ex artikel 8.40 van de Wet milieubeheer (de zogenaamde standaardvoorschriften) op een elektronische wijze bij de gemeenten kunnen worden 'bezorgd'. Tijdens dit onderzoek is ook een breder beeld ontstaan van de vele ontwikkelingen die er zijn rond de milieu-informatievoorziening voor de overheden. Tijd om daar eens bij stil te staan, een blik terug en een blik vooruit te werpen. Nadere inlichtingen: tel. 033-468 2744, E-mail bic@mi.dhv.nl

Toekomstbeeld van een geautomatiseerde werkomgeving van een gemeentelijke milieu-ambtenaar

Aspect	Systeem
Bedrijfsgegevens	Geautomatiseerd registratiesysteem
Hinderwet	idem
Planning werkzaamheden	idem
Voortgangscontrole	cd-rom uitgever
Jurisprudentie	Geografisch informatiesysteem
Kaart vervaardigen t.b.v. beoordeling milieu-invloed	
inrichting op omgeving	Geautomatiseerd selectiepakket met
Vergunningvoorschriften	takebestanden en standaardvoorschriften
samenstellen	

Nu een grote tranche nieuwe AmvB's Wet milieubeheer eraan staat te komen, hebben de gemeenten aangegeven dat ze de informatievoorziening vanuit het ministerie van VROM anders geregeld willen zien. Tegenwoordig blijft die beperkt tot papieren uitgaven vanuit het ministerie: de tekst van het besluit, de checklisten, de informatiebrochure. Na publicatie in het Staatsblad van een wijziging van of aanvulling op een AmvB wordt de papieren informatie niet meer geactualiseerd. Gemeente-ambtenaren hebben echter behoefte aan het actuele pakket voorschriften, zowel voor de handhaving als voor de vergunningverlening. De AmvB-voorschriften zijn in de regel zeer recent en actueel en lenen zich daarom vaak goed voor vergunningen voor bedrijven die niet onder een AmvB vallen. Enkele adviesbureaus hebben mede om deze reden een softwarepakket ontwikkeld voor het selecteren van voorschriften uit een verzamelbestand, inclusief de AmvB-voorschriften. Dit verzamelbestand wordt periodiek geactualiseerd (disketteservice).

Informatiebehoefte ingekleurd

Het ministerie van VROM heeft het signaal van

Foto: Studio Hagens

Amersfoort-Nieuwland:
koppeling aan energievoorziening

Het is belangrijk dat er een brug geslagen wordt tussen langetermijnvisies en de praktijk. De gemeenten die met duurzame stedenbouw bezig zijn refereren nauwelijks aan landelijke toekomstverkenningen en visies als bijvoorbeeld 'Nederland 2030' en 'Ecopolisstrategie', of de 'technologieverkenningen'. De afstand tussen die visies en lange-termijnperspectieven en de praktijk is nu te groot. De mogelijkheden en consequenties van langetermijnvisies voor lokaal beleid worden niet onderzocht.

3. Stimuleren van het ontwikkelen van visie(s) op duurzame stedelijke ontwikkeling.

Tot nu toe betroffen de meeste initiatieven met duurzaam bouwen nieuwbouw en Vindex-locaties. Zoals eerder aangegeven wordt bouwen binnen de bestaande stad, door inbreiden en herstructurering, steeds belangrijker. Hierin is ook veel te winnen wat betreft duurzaamheid (ecologisch, economisch en sociaal-cultureel). Het duurzaam-bouwen-beleid moet zich daarom meer richten op de bestaande stad. Het moet visie-ontwikkeling voor duurzame stedelijke ontwikkeling ondersteunen, waarbij bestaande stad(sdelen) in samenhang met uitbreidingslocaties worden beschouwd. Deze visies geven de gemeenten richting aan waar en hoe (bijvoorbeeld in welke dichtheid) gebouwd moet worden.

met de wijk gebeurt in de bewonings- en beheerfase.

- Het beter benutten van kansen voor technologische vernieuwingen in grootschalige duurzaam-bouwen-projecten en het ontwikkelen van nieuwe verkeers- en vervoersconcepten.

Voor het proces van duurzame stedenbouw acht men verdere kennisontwikkeling en -overdracht rond het planproces van duurzame stedelijke ontwikkeling nodig en een verdere 'ontschotting' binnen de Rijksoverheid en op het niveau van gemeenten.

Opdrachten voor overheidsbeleid

Het voorgaande gaf een samenvatting van de praktijk en kansen voor duurzame stedenbouw. Hier presenteren we tot slot in het verlengde drie basale 'opdrachten' voor het overheidsbe-

leid. Doel daarvan is lokale initiatieven met duurzame stedenbouw te ondersteunen en verder helpen te ontwikkelen.²

1. Zorgen dat duurzame stedenbouw wordt ingebed in breed gedragen overheidsbeleid.

Duurzame stedenbouw overstijgt het terrein van volkshuisvesting en zelfs van het ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer. Behalve het directoraat-generaal van Volkshuisvesting en dat van Ruimtelijke Ordening zullen in ieder geval ook de ministeries van Verkeer en Waterstaat (in verband met de weg- en waterinfrastructuur) en LNV (in verband met de groene infrastructuur) medeverantwoordelijkheid moeten gaan dragen.

2. Een brug slaan tussen metavisies en trends en de praktijk van duurzame stedenbouw.

Korte-termijnactiviteiten moeten in een langetermijnvisie passen. Algemene vragen die in dit verband belangrijk zijn:

- Bouwen we wel voor de toekomstige generaties/de toekomstige samenstelling van de bevolking? Welke uitdagingen brengt dat met zich mee voor duurzame stedenbouw, bijvoorbeeld flexibiliteit en selectief compact bouwen?
- In hoeverre kan een betere doorstroming van bewoners een bijdrage leveren aan duurzame stedenbouw?
- Hoe maak je een leefbare omgeving en wat is de rol van bewoners/consumenten daarbij?
- Hoe kunnen technische vernieuwingen, zoals ondergronds bouwen en nieuwe transportvormen, in projecten worden ingebouwd?

Milieuvisie Rotterdam

Het milieustructuurbeeld van de *Milieuvisie verstedelijking Rotterdam* deelt de stad op in verschillende gebiedstypen:

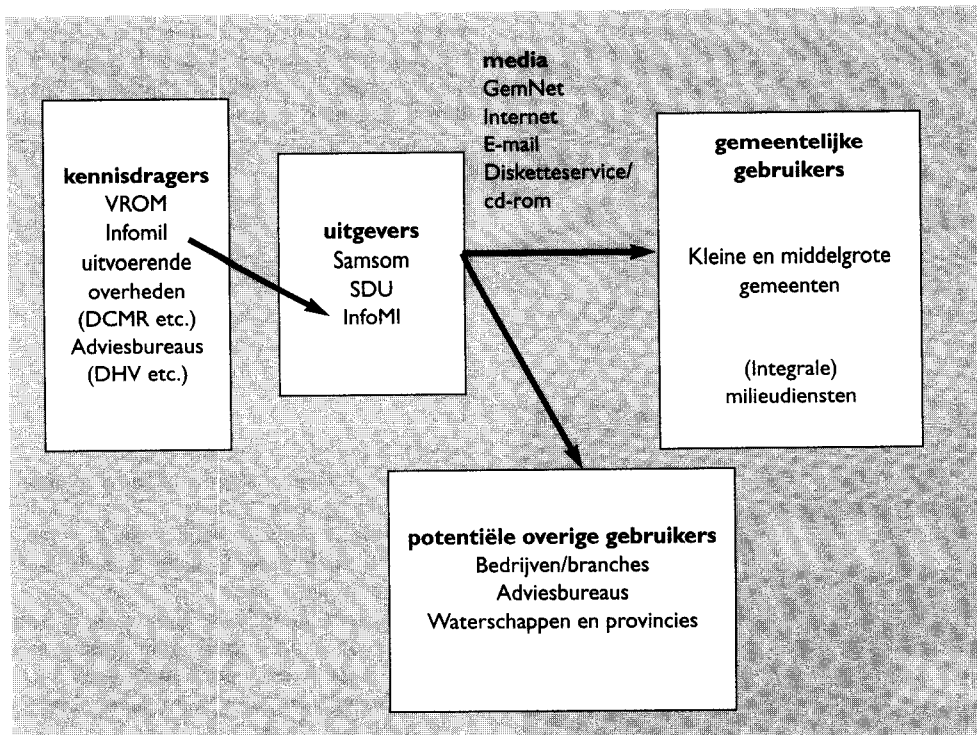
- Railknooppunt
- OV-zone
- Autowijk
- bedrijven/kasseninfrastructuur
- Landbouwgebied en overig groen
- Stadsrecreatienatuur
- Buitengebied
- Natuurgebied

**Wianne Brandt
Lydia Sterrenberg
Ger de Vries**

Wianne Brandt en Lydia Sterrenberg zijn assistent-programmacoördinator resp. programmacoördinator van het programma 'Kenniss, besluitvorming en milieu' bij het Rathenau Instituut. Ger de Vries, een van de uitvoerders van het Rathenau-project, is directeur van V&L Consultants te Rotterdam.

Noten

1. Voorafgaande aan de aanwijzing van de Vindex-locaties is onderzoek gedaan door de Rijksplanologische Dienst en zijn de 'beste' locaties gekozen. Gemeenten zelf hebben vaak ook alternatieve locaties voor uitbreiding bekeken op milieuspecten.
2. In het Bericht aan het Parlement (zie het kader) worden ook nog andere beleidsvoorstellen gegeven.

afbeelding 1

de gemeenten opgepakt en adviesbureau DHV laten onderzoeken hoe de gemeenten voortaan op elektronische wijze de AmvB-informatie actueel beschikbaar kunnen krijgen en ook geattendeerd kunnen worden op nieuwe beschikbare informatie. In nader overleg met de gemeenten is de informatiebehoefte verder ingekleurd. Als elektronisch een pakket actuele AmvB-teksten beschikbaar komt, dan dient daar ten minste ook een 'toepassingsschil' omheen te zitten. Functies hierin zouden kunnen zijn:

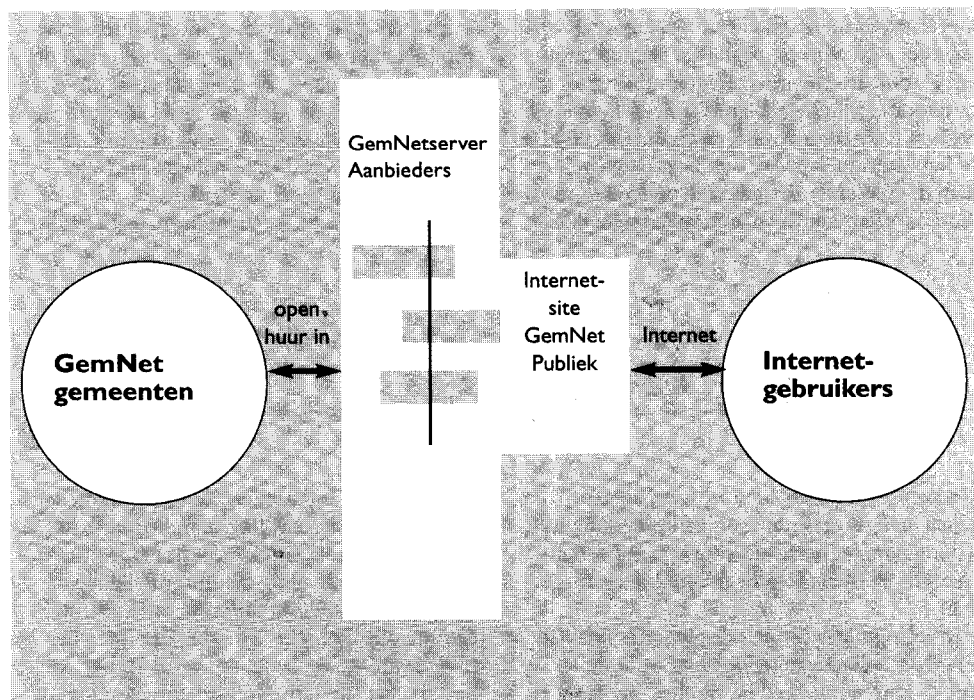
- Een programma om op basis van enkele invoergegevens (type bedrijf, aanwezige installaties) een selectie te maken uit de vele voorschriften.
- Met een druk op de knop belangrijke achtergronddocumenten als de NER, NRB, CPR kunnen inzien.
- Met een druk op de knop de relevante jurisprudentie beschikbaar hebben.
- Een mogelijkheid om ervaringen met collega's uit te wisselen en vragen te stellen (discussiegroep).

Dat actuele informatie een commerciële waarde vertegenwoordigt, blijkt een oplossing in de hand te werken. VROM wil bij voorkeur niet zelf de elektronische informatie verzorgen, maar wil dit overlaten aan de (vrije) markt. Wel gaat VROM op zijn internetsite nieuwe wettelijke regelingen (zoals een AmvB) bij hun verschijnen digitaal beschikbaar stellen, zonder verdere bewerkingen.

In het onderzoek is ook de markt verkend en er is overleg gevoerd met potentiële marktpartijen. Twee uitgeverijen (SDU en Samsom H.D. Tjeenk Willink) bleken verregaande plannen te

hebben om een 'informatieproduct' in de markt te zetten dat grotendeels aan de wensen van de gemeenten zal gaan voldoen. Voorts heeft InfoMil (Informatiepunt Milieuvergunningen, gefinancierd door VROM) ook initiatieven genomen tot digitale informatievoorziening aan milieu-ambtenaren, de InfoMil-doelgroep (afbeelding 1).

afbeelding 2

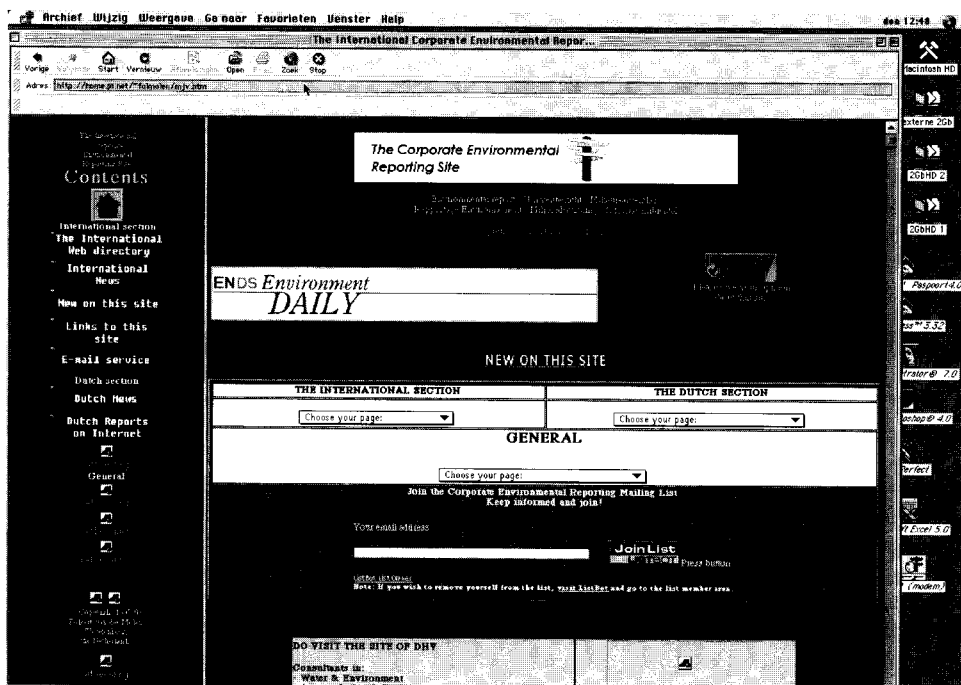

Er zijn diverse kennisdragers te onderscheiden, partijen die als vraagbaak c.q. informatieleverancier kunnen dienen. Naast VROM en InfoMil zijn dit de uitvoerende overheden zelf en specifieke adviesbureaus. Enkele grote uitvoerende overheden (zoals de DCMR) werken reeds actief aan verspreiding van kennis en ervaring ten behoeve van andere overheden. Vervolgens hebben we de uitgevers welke via kennisdragers informatie ontsluiten en verspreiden. De opstelling van InfoMil is hierin bijzonder. In ieder geval wil InfoMil haar eigen uitgeefproducten (informatiebladen, diverse richtlijnen etc.) via haar website op Internet elektronisch beschikbaar stellen. Daarnaast wil InfoMil relevante informatie (wetsteksten, jurisprudentie) eraan toevoegen indien dat elders niet openbaar en toegankelijk beschikbaar is op Internet. Is dit laatste wel het geval dan worden er 'links' gelegd met deze, elders op Internet beschikbare, informatie zodat een bezoeker hier naar toe door kan linken. InfoMil heeft geen commerciële doelstelling.

Directe toegankelijkheid en actualiteit
Er zijn verschillende media mogelijk om de informatie op elektronische wijze bij de gemeenten te bezorgen. De gemeenten hebben tijdens het onderzoek duidelijk aangegeven een diskette- of cd-rom service niet als eindoplossing te zien. Gezien de ontwikkelingen en mogelijkheden is iets Internet-achtigs het meest wenselijk vanwege de directe toegankelijkheid en actualiteit van de informatie en de mogelijkheden voor interactief gebruik. In de gemeentelijke wereld loop je dan snel tegen GemNet aan.

De adressen van de in dit artikel genoemde sites op Internet zijn:

Ministerie van VROM:	http://www.minvrom.nl
MilieuOnline (Samsom H.D. Tjeenk Willink)	http://www.milieuonline.nl
Opmaat (SDU)	http://opmaat.sdu.nl
InfoMil	http://www.senter.nl/infomil
GemNet Publiek	http://www.gemnet.nl
DHV Groep:	http://www.dhv.nl
Milieujaarverslaggeving	http://home.pi.net/~folmolen/mjv.htm

GemNet is een datanetwerk dat vergelijkbaar is met Internet maar dat alleen toegang geeft aan abonnees. Nu zijn bijna alle gemeenten abonnee en ook enkele provincies en ministeries (waaronder VROM). GemNet heeft het voordeel t.o.v. Internet dat het vergaand beveiligd is. In het onderzoek is dan ook naar voren gekomen dat GemNet het meest te prefereren medium is. Gezien het feit dat er ook andere doel-

specifieke informatie op GemNet beschikbaar is, zo leert de ervaring met andere informatie-producten, komt de doelgroep in actie om de toegang op te eisen. Bij veel gemeenten is er nog grote vrees om de 'poel des verderfs', Internet, voor het personeel beschikbaar te stellen. Het gecontroleerde en beveiligde medium GemNet is een goed alternatief. De uitgeverijen SDU en Samsom gaan beide

teksten, vergunningvoorschriften (met selectiemogelijkheden), nieuws, jurisprudentie en discussiegroepen. Tevens wil Samsom de milieu-informatie koppelen aan andere informatie van de Wolters Kluwer groep, op termijn ook Reed Elsevier.

De SDU wil haar reeds langer bestaande product *OpMaat* (en de daarvan afgeleide *RegelMaat*) op Internet/GemNet verder uitbreiden. Met *OpMaat* wordt de bezoeker geattendeerd op nieuwe wet- en regelgeving, waarbij men tevens de tekst kan inzien. Aan de door de gebruikers gewenste toepassingschil wordt gewerkt.

Toekomst voor de milieu-ambtenaar
In de nabije toekomst kan de milieu-ambtenaar het volgende tegemoet zien:

- Op de werkplek heeft hij met een 'browser' via GemNet/Internet toegang tot een uitgebreid informatie-aanbod.
 - Er komt een aanbod beschikbaar van op zijn functie en taken toegesneden informatie met actuele wetsteksten, door deskundigen bewerkte gegevens als jurisprudentie, informatiebladen, checklisten.
 - Hij wordt (bijvoorbeeld per E-mail) geattendeerd op nieuwe wet- en regelgeving.
 - Hij kan aan een discussieplatform deelnemen en deskundigen raadplegen.
 - Alle informatie op papier is vervangen door hoogwaardige elektronische informatie: actueel, toegankelijk, op onderwerp gesorteerd, met blader- en zoekmogelijkheden etc.
 - Hij krijgt de mogelijkheid gebruik te maken van overig relevant informatie-aanbod op Internet. Een voorbeeld is de al bestaande Internetsite over milieujaarverslaggeving.
- Het ministerie van VROM ziet 1998 gezien de ontwikkelingen als een proefperiode. Daarna zal een evaluatie plaatsvinden om na te gaan of het aanbod van commerciële partijen voldoende is of eventueel aanvulling behoeft.

Een diskette of cd-rom is niet de eindoplossing; iets Internet-achtigs is het meest wenselijk

groepen te onderscheiden zijn dan alleen gemeenten, is toegang vanuit Internet ook wenselijk. GemNet heeft hiervoor een oplossing, GemNet Publiek. In afbeelding 2 is dit toegelicht. Het belangrijkste binnen de gemeenten is dat GemNet ook toegankelijk wordt voor de milieu-ambtenaar op de werkplek. Zo gauw er

informatie op Internet en GemNet aanbieden. Beide initiatieven voldoen aan de door VROM en de gemeenten gestelde eisen. Beide initiatieven zijn overigens nog niet uitontwikkeld. Samsom heeft *MilieuOnline* in ontwikkeling, een site op Internet die het knooppunt van milieu-informatie beoogt te worden. Het aanbod bestaat (op termijn) onder meer uit wets-

**Ing. Folkert T. van der Molen
Jan de Wilde**

De auteurs zijn resp. senior-adviseur en marktmanager gemeenten bij DHV Milieu & Infrastructuur BV.